

Výtvarné hry a aktivity

Barvičky z přírody

Malujeme barvami země

Pomůcky: Lopatky, hlína, sítna, kyblíčky a kelímky, pojídlo (vejce nebo tvaroh), papíry, dřevěné destičky, štětce, voda.

Metodická poznámka: Je vhodné, aby této aktivitě předcházel „sběr“ vzorků půdy. Děti společně zjistí, že i zemina (hlína) přímo v přírodě má různé barvy a odstíny.

TIP: Než vybranou hlínu budeme využívat pro vytváření barev, necháme ji vysušit. Potom ji mohou děti prosít přes jemná sítna. Jemná hlína tvoří základ barevné směsi, do které přidáme pojicí látku – samotný žloutek nebo celé vejce, popřípadě tvaroh. Díky této přísadě hlína (barva) po seschnutí neopadá. S připravenými „hliněnými barvami“ se pustíme do malování na papír nebo na dřevěné destičky.

Vaječná tempera

Pomůcky: Hlína, vaječný žloutek nebo celé vejce, hřebíčkový olej, voda, kbelíčky nebo kelímky, štětce, papíry.

Popis: Hlínu smícháme s trohou vody na hustou kaši. Žloutek nebo celé vejce dobře rozmícháme a zředíme s 2/3 vody. Jako konzervační prostředek použijeme několik kapek hřebíčkového oleje (dá se koupit v lékárně). Kaši z pigmentu a vody smícháme v poměru 1 : 1 s vaječným pojidlem. Barva by neměla být příliš vodová, aby nestékala z papíru, ani příliš hustá, aby se s ní dalo dobře malovat. Metodické doporučení: Směs se musí při malování často promíchávat, jelikož pevné části z hliněné směsi sedají na dno.

TIP: Na těchto webových stránkách najeznete další postupy na výrobu barev:

<http://www.picas.cz/malujeme-s-barvami-zeme/>

http://www.soilart.eu/files/maltechnik_cz.pdf

Zdroj: Informační bulletin MRKVIČKA č. 2, červen 2014 (projekt Mrkvička)

Tiskneme zeleně

Při této hře se děti přesvědčí, zda v rostlinách je opravdu obsažen zelený pigment, kterému se odborně říká chlorofyl.

Pomůcky: Různé druhy zelených listů i se stonky, dřevěná prkénka, utěrka nebo kus lepenky, malé kladívko, váleček, bílé plátno.

Než se pustíme do výtvarného experimentu, nasbíráme a natrháme s dětmi různé druhy zelených listů i se stonky (např. listy špenátu, lichořeřišnice, bršlice kozí nohy apod.). Přichystáme si několik dřevěných prkének. Lepenku nebo utěrku použijeme jako podklad pod prkénko – eliminují hluk. Bílé plátno si připravíme o velikosti většího ubrousku, postačí využít i stará prostěradla.

Popis: Na prkénko položíme z jedné poloviny plátno, na které naskládáme zelené listy. Tyto přikryjeme druhou polovinou plátna. Pomocí kladívka klepeme na ta místa, pod kterými jsou vložené listy. Postupně se nám začne objevovat jemně zelený otisk listu. Lze použít rovněž váleček, zde je třeba většího přitlaku (provádí učitelka, děti pozorují). Až jsou otisky vložených listů zřetelné, opatrně plátno rozevřeme a zbytky rozmačkaných listů odstraníme. Na plátně zůstane otisk listu zelené barvy.

Zdroj: Informační bulletin MRKVIČKA č. 2, ročník 7, červen 2014 (projekt Mrkvička)

Ozdoby z přírodnin

Při zdobení stromečku zkusíme využít i různé dary přírody. Je vhodné naplánovat tyto aktivity předem, abychom si nastřádali dostatek zajímavého přírodního materiálu.

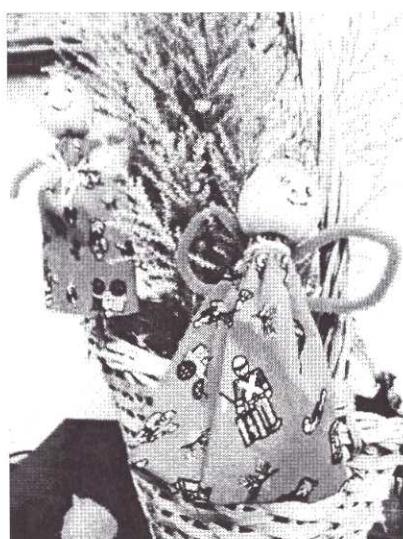
V létě je dobré nashromáždit dostatečné množství suchých makovic i se stonky, včetně menších makoviček. Hodit se budou také různé druhy trávy. Na podzim sbíráme oranžové lampiónky (mochyně), borovicové šišky. Pro tvoření a kombinaci s přírodninami se rovněž hodí dřevěné korálky o průměru asi 1,7 cm, přírodní lýko, skořápky vlašských ořechů, sušené plátky pomerančů, citrónů a podobně.

Andílci makulenky

Pomůcky: Větší makovice se stonky, barevná plátynka (modrotisk, červené s drobným vzorem...), tenčí přírodní provázek, lýko, plyšový drátek (používá se i jako čistič na dýmku), ovčí rouno (stačí i silné umělé), tavná pistole.

Popis: Kolem „krčku“ makovice přiložíme barevné plátynko a pevně je ovážeme provázkem. Ruce vytvarujeme z plyšového drátku. Křídla vytvoříme z lýka, kdy z většího množství navinutého lýka uvážeme mašličku. Další variantou může být použití umělého rouna. Obdélník umělého rouna svážeme uprostřed, čímž vzniknou pomyslná křídla. Na svázání rouna je vhodné použít plyšový drátek.

Andílka zručnější děti zvládnou vytvořit samy. Křídla andílkovi připevní učitelka tavnou pistolí. Makulenky mohou sloužit jako zápicí do vánoční vazby. Figurky s kratším stonkem můžeme za korunku pověsit na vánoční stromek.

Andílek citrónek

Pomůcky: Makovice s kratším stonkem (asi 7 cm), sušený plátek menšího citrónu, sušený plátek kumquatu (menší mandarinky), lýko, lepidlo Herkules.

Popis: Na korunku makovice nalepíme sušené kolečko citrónu nebo kumquatu. Křídla vytvoříme z lýkové mašle (viz Andílci makulenky).

TIP: Další náměty pro inspiraci vyobrazují fotografie.

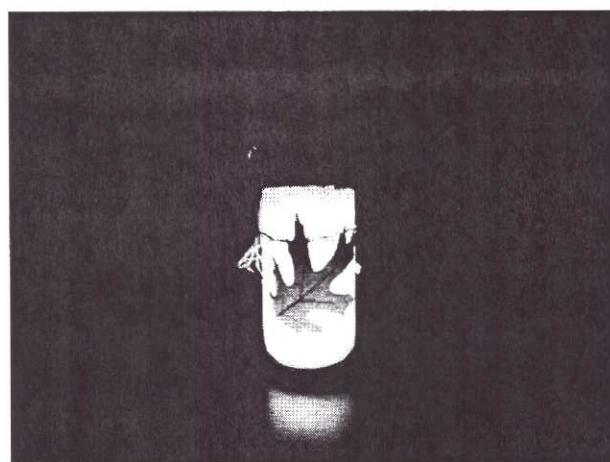
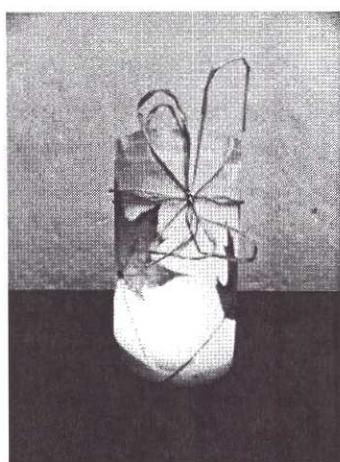
Podzimní lampička

Pomůcky: Menší sklenice (např. zavařovací, od dětské výživy – objem cca 200 ml), pergamen, popř. bílý pečicí papír, přírodní lýko, čajová svíčka, podzimní listy vhodné velikosti (např. vylisované, aby se nelámaly při lepení na plochu sklenice), disperzní lepidlo, průhledná izolepa.

Popis: Podzimní lampičky tvoříme s dětmi v malých skupinkách. Lampičky je rovněž možné vytvářet s rodiči při odpoledních aktivitách v MŠ.

Z pergamenu si vystříhneme budoucí obal lampičky podle velikosti sklenice (pro matematiky „plášt’ válce“). Vybrané listy přilepíme na stěny sklenice-lampičky buď disperzním lepidlem, nebo izolepou. Potom ovineme pergamen jako obal kolem sklenice-lampičky. Okraje pergamenu nebo pečicího papíru zlepíme lepidlem nebo průhlednou izolepou. Práce s izolepou je rychlejší. Podzimní lampičku můžeme na závěr ozdobit ovázáním sklenice lýkem v horní části skleničky.

TIP: Pokud budeme využívat tento námět pro tvořivou dílnu rodičů s dětmi, můžeme tyto lampičky na závěr rozsvítit a užít si alespoň na chvíli „černou hodinku“ a při ní si zazpívat i hezkou písničku.

Hmyzí domečky

Pokud si přejeme do naší přírodní zahrady přilákat co nejvíce užitečných živočichů, připravíme jim vhodné domečky a úkryty. V přírodní zahradě by neměly chybět např. včelky samotářky, valchářky či včelky drvodělky. Různé typy hmyzích domečků nabízí hmyzím „pomocníkům“ dostatek pokojíků ke kladení vajíček.

Hmyzí domeček

Pomůcky a potřeby: Dřevěný korpus na domeček, materiál pro výplň domku (staré rákosové rohože, stébla trávy, stébla rákosu, lodyhy křídlatky, odkvetlé „šištice“ divizny, sláma, ztrouchnivělé kusy dřeva, zbytky cihel s otvory apod.).

Popis: Na zbudování hmyzích domečků můžeme využít například pevnější dřevěné bedničky nebo korpus menší skříňky (bez dvírek) apod. Dřevěný korpus budoucího domečku vytvoří rovněž šikovný kutil – např. ochotný tatínek nebo dědeček některého z dětí. Během jednoho měsíce zkusíme nashromáždit různý vhodný materiál pro vyplnění domečku – staré rákosové rohože, stébla rákosu, lodyhy křídlatky, odkvetlé „šištice“ divizny, slámu, ztrouchnivělé kusy dřeva, cihly s otvory ap., zkrátka vše, co budoucím obyvatelům poskytne nějakou skulinku. Když usoudíme, že máme dost materiálu, začneme domeček vyplňovat. Domečky s dětmi tvoříme v menších skupinách. Učitelka koordinuje vyplňování, popřípadě upravuje délku výplně v domku.

Pro vytvořený hmyzí domek si vybereme klidné, slunné místo na školní zahradě. Vhodné je, aby byly v dosahu rostliny bohaté na nektar. Tento objekt je pěkným prvkem v přírodní zahradě, kde poskytuje užitek a současně se stává místem pro pozorování hmyzu dětmi.

Domek pro škvory

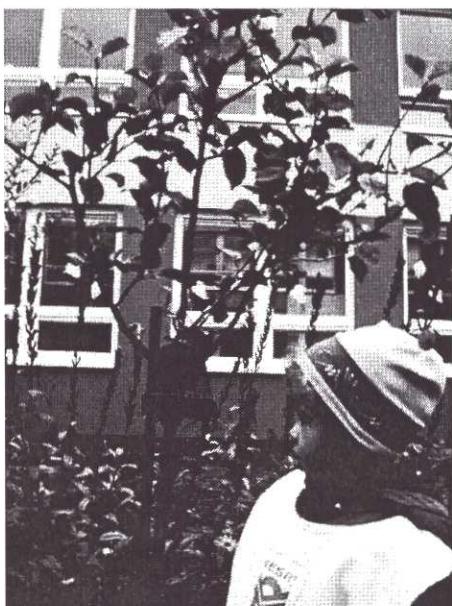
Pomůcky a potřeby: Hliněný květináč, seno, sláma, různý drobný přírodní materiál, dřevěný klacík, provázek dlouhý cca 1 metr (kokosový nebo lněný), nůžky, popisovač (fix) na CD.

Navrhne-li dětem, že vytvoříme domečky pro škvory, je možné, že někdo z nich položí otázku: „Proč bychom měli vytvářet něco takového pro škvory?“ Odpověď je jednoduchá – tito živočichové

se živí např. mšicemi. Škvoři fungují v přírodě jako přirozená biologická ochrana. Za jednu noc stihne jeden škvor spořádat až sto mšic!

Na vytvoření škvořího domečku si předem připravíme potřebné pomůcky a můžeme se pustit do díla.

Popis: Na jeden konec provázku přivážeme dřevěný klacík, dlouhý jako průměr vnitřního dna květináče. Druhý konec provázku protáhneme zevnitř otvorem ve dnu květináče tak, že celý provázek díky přivázánímu klacíku neproklouzne. Tato část provazu bude sloužit k zavěšení. Na klacík budeme postupně přivazovat různý přírodní materiál. Popřípadě zavážeme ještě celý květináč jako balíček, aby přírodní materiál z květináčku nevypadával. Na květináč zkusíme s dětmi společně namalovat fixem broučky, popř. škvora (inspiraci můžeme čerpat od O. Sekory). Hotový domek zavěšíme dnem vzhůru. Doporučuje se, aby se alespoň malá část domečku opírala o větev stromu.

Výroba ručního papíru

Pomůcky a potřeby: Starý mixér, případně ruční mixér, struhadlo, nádoba s plochým dnem (vhodná je čtyřhranná mísa z umělé hmoty; ideální je, když se do ní vejde rámeček, poslouží i stará dětská vanička), rámeček s jemným sítem.

Ruční papír vznikne v podstatě ruční recyklací papíru, kdy ze starého papíru jen s pomocí vody a šikovných rukou vznikne nový papír. Z ručního papíru následně tvoříme přáníčka, obrázky nebo doplňky k různým dárkovým předmětům.

Papír oživíme sušenými květy, drobnými semínky (len, kmín, mák), lístky tymiánu, voňavým kořením, popř. jej zkusíme obarvit kořením – kurkumou, kari, červenou paprikou, kávou, skořicí.

Na výrobu použijeme jakýkoli papír. Zásadně však nepoužíváme tzv. křídový papír a noviny. Použití novinového papíru není vhodné vzhledem k obsahu tiskařské barvy – výsledný ruční papír by byl hodně šedivý.

Popis: Společně s dětmi natrháme papír na malé kousky, necháme jej dostatečně rozmočit v nádobě s vodou. Pokud se nám zdá voda tmavá, částečně ji slijeme a doplníme čistou vodou. Natrhaný papír je dobré nechat rozmáčet alespoň 24 a více hodin.

Po rozmočení naplníme mixér papírovou hmotou a rozmixujeme. Tuto kaši rovnoměrně rozprostřeme na připravený rámeček se sítem a necháme okapávat. Počítáme s tím, že papírovina obsahuje hodně vody. Rámeček podložíme vrstvami filcu, plsti nebo jiným savým materiélem. Tento v průběhu výroby vyměníme dle potřeby za suchý. Částečně proschlý materiál lze ze sítka sejmout – opatrně ho vyklopíme na tvrdý karton a sušíme s mírnou zátěží. Papír oddělujeme od podkladu ve chvíli, kdy je zcela suchý. Platí také pravidlo, že čím déle tento recyklovaný papír schně, tím je rovnější a nekroutí se. Pokud je třeba, papír srovnáme vlažnou žehličkou (toto vždy provádí učitelka s dodržením bezpečnostních pravidel).

Další náměty pro využití papírové hmoty:

Z papírové hmoty lze tvarovat i plastické figurky. Pokud potřebujeme papírovou hmotu zpevnit, rozmícháme do ní dvě lžíce škrobu AMYL (dvě lžíce na cca 7 l papírové hmoty). Podobně nám poslouží i lepidlo na tapety, které se vyrábí na bázi škrobu.

Pokud vytvoříme silnější vrstvu papíru, pak do ní lze vtlačovat i různé předměty – papír bude s obtisky zajímavější. Využijeme zajímavé mušličky, stébla trávy, semena slunečnice apod. Je dobré předměty ponechat na mokré papírovině a sejmout je až po jejím uschnutí.

Také je možné do papírové hmoty nasypat různé drobné přírodniny – okvětní plátky apod.

Pokud chceme vyrobit barevný papír, lze použít do papírové kaše k recyklování i barevný papír. Do papíroviny zkusíme přisypat potravinářské barvy nebo papírovou hmotuobarvit kořením (např. kurkumou).

